

ISAMAA

V A L I M J I S
P R O G R A M M

1992

P R O G R A M M 1992

ISAMAA
TALLINN
1992

AEG ON KÜPS MUUTUSTEKS

Eesti on taas iseseisev riik. / Oodatud ja igatsatud iseseisvus pole aga kaasa toonud rahulolu. / Endiselt võimul püsiva nomenklatuuri vasakpoolne ja nõrgene poliitika pidurdab oluliselt Eesti arengut demokraatia ja turumajanduse suunas. /

- Eestis on endiselt võõras vägi. / 103
- siseriigis puudub kord ja julgeolek / aeglaselt edeneb kaitsejõudude loomine. / 605 104
- rahareformi hiline mine on pidurdanud se- niajani kogu majandusreformi ja / raskendab in- meste igapäevast elu. / 605 504
- omandireform pole alanud, erastamine on aeglane / elatustase on langenud / nimemiste sot- siaalne kaitsetus on suurenenud. / 401 414 504
- Tekkinud olukorra põhjuseks on muu- hulgas ühiskonna desovetiseerimise järefkind- lusetus, / endise nomenklatuuri püsimine juhti- vatel kohtadel. / Eestis kujunenud olukord seab ohtu iseseisvuse püsimise. / 305 601

EESTI VAJAB MUUTUSI

Valimisliit "ISAMAA" ühendab parempool- seid rahvuslikke erakondi, millest valimiste jä- rel moodustub isiksusekeskne, alahoidlikke ja kristlik-demokraatlikke vaateid esindav era- kond. / Selle erakonna ideoloogia on alternatiiv vasakpoolsetele mõttemallidele. / 305 305

ISAMAA

taotleb

- majanduse liberaliseerimist, radikaalset majandusreformi;
- riigi julgeoleku kindlustamist;

401
605 605

305 — ühiskonna, eriti õigus- ja korrakaitseal-
mi desovetiseerimist;
201 — inimese prioriteeti riigi ees;
305 — parempoolset poliitikat teostava valitsuse
moodustamist.

301 20. septembri 1992.aastal on Eesti Vaba-
riigi kodanikel võimalus otsustada, kas
— Eesti jätkab senist vaevalist rada või toimu-
vad tõelised muutused;
301 — võimule jäävad endised kommunistid või
hakkavad Eesti asju otsustama professionaal-
sed, rahvuslikult mõttevad inimesed;
401 — Eesti jätkab sotsialistlikku majandamist või
asub turumajanduse teele.

VÕÕRAS VÄGI VÄLJAJA

601 Eesti riiklus ei ole veel täielikult taastatud.
103 Endiselt viibivad Eestis võõra riigi väed. See
103 on vastuolus rahvusvahelise õigusega. Võõr-
103 vägede väljavõimise küsimus tuleb lahendada
rahvusvahelisel tasemel.
103 Vene väed peavad Eestist lahkuma tingi-
103 musteta. Eesti ei tohi mingil juhul alla kirjutada
103 üheleegi lepingule, millega seadustatakse Vene
103 vägede kas või ajutine viibimine Eestis. Vene-
103 maalt tuleb nõuda endise N. Liidu vägede
poolt tekitatud kahjude hüvitamist.
601 Lääbirääkimistel peab Eesti lähtuma Tartu
rahulepingust ja nõudma ebaseaduslikult võõ-
randatud alade tagastamist. Vene väed ja nen-
de baasid Eestis, sadamad ja lennuväljad
tuleb juba praegu võtta Eesti kaitsejõudude
kontrolli alla. Vene vägede vaba liikumine Ees-
tis, nende ebaseaduslikud tehingud Eesti va-

/ISAMAA

radega tuleb lõpetada. Jätkata tuleb sõjaväe-
baaside ülevõtmist. / 103

VÕTAB VENE VÄED EESTIS VIIVITAMA-
TULT EESTI RIIGI KONTROLLI ALLA 103
ASTUB SAMME VENE VÄGEDE VÄLJAVII-
MISEKS 103
NÕUAB VENEMALT HÜVITUST EESTILE 103
TEKITATUD KAHJU EEST 103
LÄHTUB LÄBIRÄÄKIMISTEL VENEMAAGA
TARTU RAHULEPINGUST 601

Meie piir pole seni piisavalt kindlustatud. / 601
Eesti riik peab võtma piiri oma kontrolli alla. 601
Lubamatult kaua venis viisarežiimi kehtestami-
ne idapiiril. Venemaa kodanikele tuleb nõuda
võrdset viisamaksu läänriikide kodanikega. / 103
Eesti rahvusvahelist autoriteeti kahjustab
vene piirivalve püsimine Eesti läänepiiril. Vene
vägede käes on endiselt ka maarakad, radarid
ja kartograafiaalane informatsioon. See tõttu ei
kontrolli Eesti veel täielikult oma õhu- ja me-
renummi. / 601

/ISAMAA

SAAVUTAB KONTROLLI EESTI PIIRIDE 601
ÜLE NII IDAS KUI LÄÄNES 601
ASTUB SAMME VIISAVABA SUHTELEMISE
KEHTESTAMISEKS PÕHJAMAADE JA 101
TEISTE EUROOPA RIIKIDEGA
TAGAB MERE- JA ÕHUTRANSPORDIGA
SEONDUVA TEABE JA TEHNIKA VÕTMISE 601
EESTI VABARIIGI HALDUSSE

Eesti peab suhetes maailmaga käituma iseseisva riigina. Oluline on välja arendada välisesindused. Kuna riigil on puudunud vahendid välisesinduste töö finantseerimiseks, pole seni suutnud vajalikul määral oma ülesandeid täita. Kiiresti tuleb vastu võtta välisestiusseadus ja korrastada välisesinduste finantseerimisega seotud küsimused. Senisest enam tuleb kasutada aukonsuleid.

103
000
000
303
000

ISAMAA
000
ARENDAV VÄLJA HÄSTI TÖÖTAVA VÄLISESINDUSTE VÕRGU

Eesti iseseisvust ohustab sõltuvus Venemaa toorainest, meie seotus endise NSV Liidu infrastruktuuridega (side, transport, energia jne.) Eesti sidesüsteem tuleb kiiresti uuendada ja lahutada endise NSV Liidu sidesüsteemist. Eesti sidesüsteemi moderniseerimisel tuleb kaasata välispartnereid.

102
102
102
101

Vähendamaks sõltuvust Venemaa toorainest, tuleb Eestil sõlmida otsesidemed teiste SRÜ riikidega, esmajoones aga Ukrainaga. Tooraine hankimine Venemaalt tuleb seada kindlale lepingulisele alusele. Idas valitsevat ebakindlat olukorda arvestades peab Eesti energilisemalt tegutsema Lääne tooraineturul, otsides sealt partnereid ning krediiti.

102
101
102
102

ISAMAA
411
102
RAJAB EESTI SÕLTUMATU SIDEVÕRGU
KAOTAB EESTI TOORAINESÕLTUVUSE
VENEMAAST

EESTI RAHVUSRIIGIKS

"ISAMAA" on püsivalt olnud seisukohal, et iseseisev riik on rahvusliku eneseteostuse kõrgem aste ja ainuvõimalik tingimus tagamaks Eesti rahva tuleviku ja säilimist. Ainult rahvusriigi taastamisega loome eestlastele turvalise kodu ja kaotame kartuse tuleviku pärast. "ISAMAA" peab oluliselt koostada põhjalikud re-migratsiooni- ja dekoloniseerimisprogrammid. Nimetatud programmid peavad võimaldama tagasi pöörduda oma kodumaale neil välisriikide kodanikel, kes seda soovivad.

601
601
102
202

ISAMAA

MUUDAB KODAKONSUSE SEADUSE RAN-
GEMAKSI

202

ANNAB VÄLISMAALASTELE EESTI KODAKONSUSE AINULT VASTAVALT KODAKONSUSE SEADUSES MÄÄRATUD

202

NATURALISATSIOONI TINGIMUSTELE, AR-
VESTADES EESTI KEELE OSKUST

202

KEHTESTAB EESTIS SEADUSEGA ETTE-
NÄHTUD NATURALISATSIOONIKVOODI
MITTE ÜLE 0,25% EESTI ÕIGUSÄRGSE-
TE KODANIKE ARVUST AASTAS

202

TAGAB EESTI KEELE KASUTAMISE ASJA-
AJAMISKEELENA KÕIKJAL EESTIS

202

MÄÄRAB VÄLISMAALASTEST AJUTISTE
JA ALALISTE ELANIKE STAATUSE

202

TAASTAB 1925.A. KULTUURIAUTONOOMIA
SEADUSE NING KAASAJASTAB SELLE

202

TAGAB ALALISELT EESTIS ELAVATELE
TEISTE RIIKIDE KODANIKELE EESTI KO-

201 DANIKEGA VÕRDESED SOTSIAAL-
MAJANDUSLIKUD ÕIGUSED

ÕIGUSKAITSE REFORM

605 Eesti riigi kestmajäämise üks tugisammas on õigussüsteem/Turvaturunde tagamiseks on võetud seaduse ülilmsilikkus./ *ISAMAA* kindlustab Eesti arengu õigusrigiks/ kus kõik on seaduse ja kohtu ees võrdsed/ igatlei on õigus kohtuile kaitsele, kui õhustatakse tema elu, tervist, isiklikku vabadust, vara, au ja väärikust või teisi põhiseadusega tagatud õigusi ja vabadusi./

305 Aastakümneid valitsenud "nõukogude õigus" on kujundanud vääraruusama õigussu-
hetest./ Kõrnumpeerunud õiguskaitseorganid on vähendanud õiguskaitse usaldusväärsust./

304 *ISAMAA* eesmärgiks on seni kehtivate vas-
tuuliliste nõukogulike õigusaktide asendamine demokraatlike ja Eesti riigile sobivate seadus-
tega, mis toimivad kui üks tervik./ *ISAMAA* peab lubamatuks viivitada õiguskaitseorganite reformiga./ *ISAMAA* on leppimatu nende vas-
tu, kes on süümevannet andes valit vandun-
nud./ Eesti riigi tugewuse tagamiseks on hädavajalik kohtussüsteemi demokraatlik üm-
berkorraldamine./ Eesti vajab radikaalset koh-
tureformi./ *ISAMAA* on seisukohal, et kohtussüsteemi muutmata on raske muuta ühiskonda turvaliseks./

601 Eesti Politsei kohus on riigi ja tema koda-
nike turvatunde kindlustamine./

ISAMAA
605 RAJAB ÕIGUSRIIGI

607 KORRALDAB DEMOKRAATLIKU KOHTURE-
FORMI
601 LOOB TEGUSA POLITSEI

JÕUKAD KODANIKUD, JÕUKAS RIIK

504 *ISAMAA* lähtub oma majandusprogram-
mis inimesest ja tema vajadustest./ Majandus
toimib seda paremini, mida vähem riik püü-
vab ettevõtet ja eraalgatust./ Sotsiaalse tu-
rumajanduse põhimõtetest juhindudes tuleme,
et inimestele tuleb luua võimalused vabaks te-
gutsemiseks./

403 Sotsiaalse turumajanduse alus on erao-
mand, mis on püha ja puutumatu./ Mida roh-
kem on ühiskonnas omanikke, seda stabiilsem
ja tugavam on ühiskond./

401 *ISAMAA* on veendunud, et Eesti majan-
duse tervendamiseks on vaja omandireform
kiiresti läbi viia./ Õigusvastaselt riigistatud
omand tuleb tagastada./ samal ajal peab toi-
muma ulatuslik erastamine. Pidurdades oman-
direformi, halvab endine nomenklatuur kogu
Eesti majanduse uuendamise./

ISAMAA
305 ALUSTAB VIIVITAMATULT ÕIGUSVASTA-
SELT VÕÕRANDATUD VARA TAGASTA-
MIST
305 JAGAB VÄLJA KOMPENSATSIOONIOBLI-
GATSIOONID NING ALUSTAB NENDE
PÕHJAL RIIKLIKU JA MUNITSIIPALOMAN-
DI ERASTAMIST

TEOSTAB OMANDIREFORMI PÕHIOSA
1. MAIKS 1993

"ISAMAA" peab elamispinna kiiret ja otsustavat erastamist oluliseks eelduseks omanike tekkele. / Korteri osakud tuleb välja arvutada 1992. aasta sügiseks / Lubamatu on teha ülekohtu eramute ja kooperatiivkorterite valdajatele / väljamakstud kooperatiivkorterid tuleb muuta nende valdajate soovi korral eraomandiks / Korteri omandamisega osaku alusel peab kaasne- ma elamispinna vaba müük ja vastava turu teke / Kiiresti on vaja määratleda üürnike staa- tus / Ka elamuvalitsused tuleb erastada. /

401
401
401
401
401
401
401

ERASTAB ELAMISPINNA
ARVESTAB ERASTAMISEL ERAMUTE JA KOOPERATIIVKORTERITE VALDAJATE HUVE
MÄÄRAB SEADUSTEGA ÜÜRNIKE STAA- TUSE

ISAMAA
401
401
305

"ISAMAA" on veendunud, et inimese va- bastamiseks riigi kontrolli alt tuleb muuta mak- susüsteemi. / Tuleb lõpetada sotsialistlik süsteem, mille kohaselt riik kogub kodanikest kõrgete maksude abil raha, et seda hiiglasliku bürokraatiaaparaadi abil tagasi jaotada. / Tuleb lõpetada riigi ja kohaliku eelarve koormamine mõttetute kuludega. / Inimesel peab olema või- malus ise otsustada, kuidas oma tulusid kasu- tada. / Tuleb soodustada inimese huvi rohkem teenida. /

402
305
303
201
401

VÄHENDAB JÄRSULT RIIKLIKKE KULUTU- SI BÜROKRAATIA ÜLALPIDAMISEKS

ISAMAA
305

PEATAB MAKSUDE TÕUSU

ALANDAB ÜKSIKISIKU TULUMAKSU / AR- VESTADES MAKSUVABA MIINIMUMI MÄÄ- RAMISEL LASTE ARVU PEREKONNAS
KEHTESTAB PROPORTSIONAALSE TULU- MAKSU, MIS ON MADALAMAID EUROO- PAS

408
706
408

SUURENDAB RIIKLIKEST MAKSUDEST KOHALIKKU EELARVESSE KANTAVAT OSA

301

UUENDAB KOGU MAKSUÜSÜSTEEMI, MAK- SUSTADES PÕHILISELT TARBIMIST, MIT- TE SISSETULEKUID

601
504

TÕHUSTAB MAKSUAMETI TÖÖD, TAGA- DES MAKSUDE LAEKUMISE

303

"ISAMAA" majanduspoliitika nurgakiviks on põhimõtted "mida madalamad maksud, seda jõukam ühiskond" ja "mida jõukamad kodäni- kud, seda jõukam riik".

408
408

ETTEVÕTLUS VABAKS

Eesti majandus on katastroofilises olukor- ras. / Poolikud reformid, s.t. katsed rakendada turumajanduse põhimõtteid, jättes rohkem kui 90% ettevõtetest ja kaubandusest erastamata, on laostanud kogu majanduse / Pseudoerasta- mine on kaasa toonud ametiseisundi massiise kuritarvitamise ning korruptsiooni / erastamine on asendunud riikliku omandi ärastamisega / Energia ja tooraine hindade tõus maailmaturu tasemele on toonud nähtavale Eesti sotsialist- likku suurtööstuse nõrkuse / mis pole reeglina konkurentsi võimeline ei Idas ega Läänes /

414
401
304
304
414
414

414 Pankrotid ja sellega kaasnev massiline tööpudus on lähtulevikus välistatud /
 301 "ISAMAA" on seisukohal, et mõtetu ja kahjulik on raisata maksumaksjate raha pankrotistuvate ettevõtete toetamiseks. Selle asemel on mõistlik toetada erakapitaalil põhinevat uusettevõtlust, mis tugineb kohalikele tööjõule ja toorainele ning on suuteline konkureerima ka välisuril /

403
 406
 400

ISAMAA

ISAMAA

401 LÕPETAB TOOTMISE RIIKLIKU DOTEERIMISE
 403 LÕPETAB PERSPEKTIIVITUTE ETTEVÕTETE TOETAMISE
 301 JÄTAB MAKSUSOODUSTUSTE ANDMISE KOHALIKE OMAVALITSUSTE PÄDEVUSSE
 401 TAGAB KÕIGILE ETTEVÕTLUSE VORMIDELE VÕRDSUED ÕIGUSED JA VÕIMALUSED

ISAMAA

601 VÕTAB VIIVITAMATULT VASTU EUROOPA STANDARDITELE VASTAVAD ETTEVÕTLUST REGULEERIVAD SEADUSED
 401 TAGAB VABA KONKURENTSI, VÕTAB VASTU MONOPOLIDEVASTASE SEADUSE
 403 LIHTSUSTAB ETTEVÕTETE REGISTREERIMIST
 303

401 "ISAMAA" on seisukohal, et ettevõtluse arendamiseks on ainsaks võimaluseks ulatuslik erastamine. Tuleb määrata riigi omandusse jäävad ettevõtted ning alustada seejärel viivitamatult ülejäänute erastamist. Lisaks erastamisele osakute abil on vaja korraldada avalikke oksjoneid kõigi soovijate osavõtul. /

401
 401
 401

ISAMAA

403 KIRIENDAB VÄIKEERASTAMIST
 403 KAOTAB RIIKLIKU JA KOOPERATIIVSE KAUBANDUSE MONOPOLISE SEISUNDI
 401 VIIB 1992.AASTAL LÄBI OSA SUURETTEVÕTETE MÜÜGI AVALIKEL OKSJONITEL KÕIGI SOOVIJATE OSAVÕTUL
 403 OMA RAHA - STABIILSUS JA TASAKAAL

404 "ISAMAA" on seisukohal, et Eesti majandusreformi tagatis on Eesti kroon. Oma raha kasutuselevõtt ei lahendanud Eesti majanduse ees seisvaid probleeme. Eesti krooni stabiilsus tuleb säilitada riigieelarve tasakaalustamisega. Seda esmajoones kulude vähendamise teel. Eesti Pank peab loobuma komertspanga ülesannetest ning hakkama täitma keskpanga ülesandeid. "ISAMAA" peab vajalikuks tagada Eesti Panga sõltumatus valitsusest. /

414
 414
 414
 414
 414

414 RAJAB OMA MAJANDUSPOLIITIKA KROONINI STABIILSUSELE
 414 HOIAB RIIGIEELARVE TASAKAALUS
 "ISAMAA" on veendunud, et riigieelarve tasakaalustamine eeldab kokkuvõidu. Kõikide hetkel teisejärguliste kulude kärpimist. Püüine on energia ja tooraine säästmine, kaubandusbilansi tasakaalustamine ja ekspordi soodustamine.

414
 414
 416
 414
 406

303 VIIB LÄBI RADIKAALSE VALITSUSREFORMI JA KÄRBBIS VALITSEMISE KULUSID

ALUSTAB ENERGIA SÄÄSTMIST, PÖÖRA-
TES ERILIST TÄHELEPANU ELAMUMA-
JANDUSELE

414

ASTUB SAMME EESTI VÄLISKAUBANDU-
SE BILANSI TASAKAALUSTAMISEKS

403 ~~406~~

SOODUSTAB EKSPORTI

406

PEREMEHEKS OMAL MAAL

"ISAMAA" on veendunud, et põllumajanduse arengu eelduseks on radikaalne maareform, loobumine perspektiivitu suurtootmise säilitamisest, Eestis peab saama valdavaks talumajapidamine ja sellele tuginev ühistegevus. Eestis on vajalik arendada mahepõllundust ja aiandust.

703

703

703

703

"ISAMAA" arvates peab põllumajandusreform soodustama Eesti küla taassündi. Tuleb välja töötada riiklik programm äärealade ja tüh- jaksjäänud külade elustamiseks. Maarahvas ei pea olema seotud ainult põllumajandusliku tootmisega. Maal tuleb tagada kommunaalteenused, korraldada põllumajandus- ja metsa- majandustoodangu töötlemine ning muu väiketootmine.

703

301

703

70 504

703 403

ISAMAA

TEOSTAB RADIKAALSE MAAREFORMI

401

KORRALDAB PÕLLUMAJANDUSLIKE
TEADMISTE LEVITAMISE JA TALUNIKE
KOOLITAMISE

506

VIIB ELLU ÄÄREALADE JA TÜHJAKSJÄÄ-
NUD KÜLADE ELUSTAMISE RIIKLIKU
PROGRAMMI

301

AVATUD TURUMAJANDUS - TEE EUROO-
PASSE

401

"ISAMAA" on seisukohal, et majanduse ümberkorraldamisel ja uute töökohtade loomis- sel on tõsiselt takistuseks kapitali nappus. Massilise tööpuuduse leevendamiseks on va- jalik väliskapitali ulatuslik kaasamine Eesti ma- jandusse. Tuleb luua soodne keskkond välisinvesteeringutele. Parim tagatis väliskapi- talile on erinevuste kaotamine kodu- ja välis- maisel kapitalil põhineva ettevõtluse vahel ning Eesti seadusandluse viimine vastavusse Euroopa Ühenduse seadusandlusega.

402

402

402

402

108

ISAMAA

402

LOOB VÄLISINVESTEERINGUTELE SOOD-
SA KESKKONNA

SÕLMIB VÄLISRIIKIDEGA INVESTEERIN-
GUTE KAITSE LEPINGUD

402

ARENDAB EESTI SEADUSANDLUST
KOOSKÖLAS EUROOPA ÜHENDUSE SEA-
DUSTEGA

108

"ISAMAA" on seisukohal, et Eesti peab ära kasutama oma geograafilise asendi. Kaubandus tuleb vabastada piirangutes, tollisüsteem tuleb liberaliseerida. "ISAMAA" peab vajalikuks tollibaarjäärde järk- järgulist kaotamist. Tuleb välja arendada Tallinna vabasadam ja taasta- da väiksemad sadamad.

000

402

303

303

411

"ISAMAA" on veendunud, et Eesti majan- duse arengu eelduseks on infrastruktuur ja si- desüsteemi uuendamine. Selleks peab Eesti vajaduse korral võtma sihtotstarbelist välislae- nu. Side- ja postisüsteem tuleb kaasajastada, maanteed ja raudteed välja ehitada. Eesti ma-

411

402

411

408 janduse seisukohalt on oluline arendada transiitkaubandust.

408 "ISAMAA" leiab, et Eesti oluliseks tulukaalikaaks peab kujunema turism. See eeldab maksumoodustusi turismile ja riiklike investeeringuid.

ISAMAA

401 LIKVIDEERIB PIIRANGUD KAUBANDUSES JA LIBERALISEERIB TOLLISUSTEEMI

411 TAGAB INFRASTRUKTUURI JA KOMMUNIKATSIOONIDE KIIRE ARENGU

408 SOODUSTAB TRANSIITKAUBANDUST

PUHAS LOODUS - TERVE ELUKESKKONNA EELDUS

501 "ISAMAA" keskkonnaprogrammi eesmärk on tervisliku elukeskkonna taastamine ja säilitamine. "ISAMAA" peab vajalikuks toorainet ja energiat säästva kaasaegse tehnoloogia juurutamist. Praegust majanduslikku kitsikust arvestades peame võimalikuks finantseerida keskkonnakaitseprojekte eelkõige pikaajaliste laenudega. Loodust kahjustav tootmine tuleb senisest karmimalt maksustada.

411

402

501

ISAMAA

402 SOODUSTAB PIKAAJALISTE LAENUDEGA TOORAINET JA ENERGIAT SÄASTVA TEHNOLOOGIA JUURUTAMIST

411

501

VÄHENDAB PLIIVABA BENSIINI JA TEISTE LOODUSSÕBRALIKE AINETE KASUTAMISE KORRAL AKTSIISIIMAKSU

501

EI LUBA ETTEVÕTETEL SAASTEMAKSU ARVEL TÕSTA TOODANGU VÕI TEENUSE HINDA

506

HEA HARIDUS - TULEVIKU TAGATIS

506

"ISAMAA" on seisukohal, et Eesti haridussüsteemi kaasaastamine aitab Eestil saada euroopalikuks riigiks. "ISAMAA" toetab haridusvormide mitmekesisust. Lisaks riiklikele haridussüsteemile tuleb soodustada ka erakoolide ja sealhulgas alternatiivkoolide ning kiriku- ja pühapäevakoolide arengut.

506

507

506

506

506

506

506

506

506

506

506

506

411

411

402

411

411

ISAMAA

506

PEAB VAJALIKUKS MITMEKESISTADA HARIDUSVORME

TOETAB ERA- JA ALTERNATIIVKOOLIDE
VÕRGU LOOMIST

506

LOOB VÕIMALUSI MADALAPROTSENDI-
LISTE ÕPPELAENUDE SAAMISEKS

506

KULTUUR - SIDE AEGADE VAHEL

Alalhoidliku maailmavaate osaks on kultuuri järjepidevus ja püsivus. "ISAMAA" on seisukohal, et Eesti rahvuskultuur tuleb hoida terve ja elav läbi raskete aegade. Nõukogude ajast pärinev bürokraatlik kultuursüsteem tuleb de-
sentraliseerida ja liberaliseerida. Riigi sekkumine kultuuriküsimustesse tuleb vältida miinimumini. Kultuuriinimestele tuleb anda võimalus ise oma asju otsustada. "ISAMAA" taotleb Kultuurkapitali seaduse viivitamatut vastuvõtmist ning rakendamist.

502

502

305

502

502

605

ISAMAA

605

402

402

502

RAKENDAB ELLU KULTUURKAPITALI
SEADUSE/ERALDADES SELLEKS KINDLA
PROTSENDI ALKOHOLI AKTSIISIMAKSUST
NING HASARTMÄNGUDEMAKSU TERVIKUNA

TAGAB KULTUURKAPITALI SÕLTUMATU-
SE RIIGIVÕIMUST

Lisaks professionaalsele kultuurile peab tähelepanu pöörama ka rahvakultuuri püsimisele. Tuleb taastada kohalikud seltsid, rahvaraamatukogud ja teised rahva enda poolt ellukutsutud organisatsioonid. "ISAMAA" peab vajalikuks võtta vastu mittetulunduslike organisatsioonide seadus. Nimetatud organisatsioonid tuleb vabastada maksudest. Nendele

502

202

605

402

tehtavad annetused tuleb muuta maksu-
baks.

402

Oluline osa rahvustunde ja isamaa-armastuse hoidmisel on Eesti minevikku kajastavatel kultuurimälestistel. Kiiresti tuleb vastu võtta kaasaegne kultuurimälestiste kaitse seadus ja luua ühtne riiklik muinsuskaitse-süsteem. On vaja ümberkorraldada riiklike muuseumide süsteem, millest osa tuleb anda kohalike omavalitsuste haldusesse.

601

605

605

502

301

ISAMAA

502

402

402

402

502

TOETAB RAHVAKULTUURI ARENGUT

VABASTAB MITTETULUNDUSLIKUD ORGANISATSIOONID MAKSUDEST

VABASTAB KULTUURILE TEHTAVAD ANNETUSED MAKSUDEST

KORRALDAB ÜMBER RIIKLIKU MUINSUSKAITSE

"ISAMAA" peab vajalikuks taastada religiooni ja usuorganisatsioonide osa ühiskonnas, pidades samas pühaks usuwabanduse põhimõtet. Usuorganisatsioonidele kuulunud varad tuleb neile tagastada. Usuorganisatsioonidele tuleb anda laiemad volitused tegelda hariduse andmise ja hooletandega.

201

305

506

TUGEVAD OMAVALITSUSED -

TUGEV RIIK

"ISAMAA" on seisukohal, et Eesti riikluse seisukohalt, on esmatähtis võimu deentraliseerimine. Ainult tugevad omavalitsused on inimesele piisavalt lähedal ja tegutsevad piisavalt paindlikult. "ISAMAA" on veendunud, et riik

301

301

TOETUS ABIVAJAJATELE LÄHEMALE

gi keskvalitsuse korraldada peavad jääma ainult need ülesanded, mida omavalitsused täita ei suuda.

ISAMAA leiab, et praegu haldusreformi tähtsaim eesmärk täpselt määratleda maakondade ja valdade/linnade ülesanded ja maksudest omavalitsuste eelarvetesse laekuv osa. Kindel maksubaas tagab omavalitsuste eelarvete sõltumatuse riigi eelarvest.

ISAMAA
601
301

VÕTAB VASTU VALLA- JA LINNASEADUSE NINGI /HALDUSKORRALDUSE SEADUSE/ MILLEGA MÄÄRATLETAKSE OMAVALITSUSTE ÜLESANDED JA EELARVETE KUJUNDAMINE/

301
302

MUUDAB OTSUSTAVALT RIIKLIKU JA KOHALIKE OMAVALITSUSTE EELARVETE SUHET
MÄÄRAB VALDKONNAD, MIDA RIIK KORRALDAB RIIGIEELARVE ABIL

303

LOOB SISEMINISTRI HALDUSALAS OMAVALITSUSTEGA TEGELEVA OSAKONNA, MIS TAGAB KOHALIKE OMAVALITSUSTE KOOOSTÖÖ RIIGIASUTUSTEGA

301
402
403

ISAMAA on seisukohal, et tuleb välja töötada regionaalpoliitika ning siduda see eelarve ja maksustamisega. Tuleb soodustada ettevõtluse arengut väljaspool suuri linnu.

504
504
304
304

ISAMAA sotsiaalprogrammi eesmärgiks on asendada praegune tsentraliseeritud ja kulukas sotsiaalkorraldus/decentraliseeritud, paindliku ja inimühedase hooekandega. Seni on suur osa rahast kulutatud bürokraatia ülalpidamiseks. Abi ei ole tihni jõudnud tegeleke abivajajateni.

304
504

Deentraliseerimise all mõistab *ISAMAA* nii omavalitsuste osa suurendamist kui ka omaalgatuslike, sõltumatute ja maksuvabade hooekandefondide loomist. Välismaine humanitaarabi tuleks täielikult jaotada nimetatud fondide ja üksikondlike organisatsioonide kaudu. Kohalikul tasandil saab kõige paremini aidata ka neid, kes vajavad ühekordset toetust või hingeabi.

504

ISAMAA on seisukohal, et praegust majanduslikku kitskust arvestades tuleb hooekandeesummasid kasutada väga otstarbekalt.

504
301

On vaja kehtestada kaks elatusliinimüüri - üks neist sotsiaalne/pensionäridele ja töövõimetutele, teine füüsilise (töötatöölisete). Sel-line süsteem peab innustama inimesi tööd otsima.

504
505
505
504

Kirrestit tuleb vastu võtta senisest lihtsam ja vähem bürokraatlik pensioni seadus. See seadus peab tagama soodustused nõukogude võimu poolt repressseeritud/ Kommunistliku partei ja nõukogude aparati personalpensionärid on aga mõistlik soodustustest ilma jätta. Eesti riik ei pea maksma lisapensioni Nõukogude sõjaveteranidele. Töötavaid pensionäre ei tohi majanduslikult karistada.

ISAMAA

SOODUSTAB SÕLTUMATUTE MAKSUVA-
BADE HOOLEKANDEFONDIDE LOOMIST

504

JAOTAB VÕIMALIKULT SUURE OSA ABIST
HOOLEKANDEFONDIDE JA KOHALIKE
OMAVALITSUSTE KAUDU

504
301

ANNAB MAKSUSOODUSTUSI ETTEVÕTE-
TELE, KES HOOLEKANDEFONDE TOETA-
VAD

402

TOETAB UUE PENSIONISEADUSE VASTU-
VÕTMIST, MIS PEAB ANDMA SOODUSTU-
SI NÕUKOGUDE VÕIMJU POOLT
REPRESSEERITUTELE

605
305

MEIE EESMÄRK - RAHVUSE

PÜSIMINE

601

"ISAMAA" tegevuse eesmärk on kindlusta-
da eesti rahvuse kestmajäämine. Seetõttu
loeb "ISAMAA" enda jaoks eriti tähtsaks pere-
kondade, laste ja noorte kaitsmist. Majandus-
likus kitsikuses on laste kasvatamine paljudele
noortele peredele ülejõukäiv. Riik peab leidma
võimalused noorte perede toetamiseks. "ISA-
MAA" on seisukohal, et lastega peredele tuleb
anda maksusoodustusi. "ISAMAA" on veendu-
nud, et laste kasvatamiseks on hädavajalik
oma maja või korter. "ISAMAA" arvates tuleb
laste kasvatamisel lisaks ema rollile väärtusta-
da ka isa rolli. Ka isadele tuleb vajaduse korral
teha soodustusi.

603

706

706

402

706

603

603

603

"ISAMAA" on seisukohal, et laste kasvata-
mine on ühiskonna seisukohalt kasulik töö.

504

Pensionide maksmisel tuleb arvestada lastega
kodus oitud aastaid.

706

"ISAMAA" peab eesti rahvuse säilitamisel
esmatähtsaks määratsetud elutaseme paranda-
mist. Selleks on vaja liik maalt välja kujundada
infrastruktuur. Eriti oluliseks peame side ja
transpordi kiiret arendamist.

411

411

301

402

"ISAMAA" peab vajalikuks igati toetada
eestlaste elamaasumist Kirde-Eestises. Sel-
leks tuleb ümberasujatele anda soodustatud
tingimustel krediiti.

ISAMAA

603

SEAB TULUMAKSU SÕLTUVUSSE LASTE
ARVUST PEREKONNAS

402

VÕIMALDAB NOORTEL SAADA OMA
KODU LOOMISEKS SOODUSTATUD TINGI-
MUSTEL KREDIITI

603

TOETAB ISA ROLLI VÄÄRTUSTAMIST LAP-
SE KASVATAMISEL

411

LOOB KAASAEGSE INFRASTRUKTUURI
KA MAAL

701

TAGATISED TÕÕPUUDUSE SUURENEDES

701

Lähiaastate Eesti majandust iseloomustab
kahjaks suur tööpuudus. Majanduse struktuuri
muutmisel on see paratamatu. "ISAMAA" on
veendunud, et riik ei tohi hättasattunud inimesi
üksi jätta.

701

"ISAMAA" on seisukohal, et suure tööpuu-
duse tingimustes peab olema korraldatud ula-
tuslik ümber- ja täiendusõpe. Selleks tuleb
muuhuigas kasutada ka välisabi ja -laene.

701

"ISAMAA" peab tähtsaks koostada riiklik prog-
ramm loodavate töökohtade hajutamiseks kes-
kustest ääremaadele.

506

402

301

901 "ISAMAA" peab vajalikuks tööhõivetatutest loomist maakondades ja suuremates linnades. /
 901 Tööhõivetatutest ülesandeks on vahendada tööpakkumisi ja -otsimisi/ registreerida töötuid ja suunata neid täiend- või ümberõppele. /
 902 "ISAMAA" on seisukohal, et töötü abiraha peab tagama hädavajalikud elutingimused töötisungute ajaks. / Töötü abiraha ei tohiks maksta liiga kaua, et töötü ei kaoks hoopiski soov tööd leida. / Kui abiraha saaja ei võta vastu pakutud töökoha ja keeldub täiendus- või ümberõppes, tuleb ta töötute registrist kustutada ja lõpetada abiraha maksmine. /

ISAMAA

902

901

904

904

904

504

904

402

904

ISAMAA
 904 TAGAB TÕHUSA RIIKLIKU JA MUNITSI-PAALSE ARSTIABI
 904 KINDLUSTAB TASUTA KÕIGE HÄDAVAJA- LIKUMA MEDITSIIINIABI
 402 TAGAB MAKSUSOODUSTUSED ETTEVÕ- TETELE, MIS TOETAVAD KOHALIKKU VÕI ERAMEDITSIIINI

EESTI EUROOPA ARENENUD

RIIGIKS

108

101

102

101

102

108

108

108

108

108

"ISAMAA" on seisukohal, et Eesti välispoliitika peab olema Euroopa arenenud riigi välispoliitika, mis on avalatud kõikidele koostööhuvilistele partneritele. See on eelkõige majanduslike oreltehtud poliitika. "ISAMAA" peab riikide jugeoieku ja koostöö kõige kindlamaks tagatiseks tinedat vastastikust kaubavahetust/ tollieeskirjade liberaliseerimist ja huvide vastastikust põimumist. /
 Eesti majanduspoliitikaie on tähtsad suhted Euroopa Ühendusega. Eesti peab muutuma Euroopa ühtise majandustruurni osaks, omandades arenenud Euroopa ärkkultuuri, informatsioonivahetuse ja kaupade kvaliteedi standardid. Eesti peab alustama konsultatsioonere assotsiatsioonilepingu sõlmimiseks, mis hõlmab, kui Eesti majandus on juba piisavalt iseseisev, areneks vabakaubanduslepinguks Eesti ja Euroopa Ühenduse (EÜ) liikmesriikide vahel. / Meie seadusandlust tuleb ühtlustada EÜ riikide sootsiaalkindlustuse, keskkonnakaitse, rahanduspoliitika ja teistes valdkondade seadusandlusega. / Poliitilistes otsustes tuleks

võimalikult vähe erineva Euroopa Ühenduse otsustest, pidades seisukohtade ühtlustamiseks vastastikuseid konsultatsioone. / Eesti peab senisest enam kasutama juba sõlmitud Eesti ja EÜ kaubandus- ja koostöölepingu võimalusi ning sõlmima täiendavad lepingud võitlil ja toiduainete ekspordi ja impordi kohta. / Eesti peaks sõlmima investeringute kaitse lepingud EÜ riikidega ja innustama EÜ riikide valitsusi andma ekspordikreditiit. /

102

102

102

ISAMAA

102

102

101

102

"ISAMAA" on seisukohal, et Eesti tulevane välismaajanduskoostöö on tihedalt seotud Balti mere äärsete riikidega. / Need riigid peaksid taas muutuma transpordi- ja kommunikatsioonisõlmedeks ja kauplemisskeskusteks. / Tallinna vabasadam peab siduma Venemaa kaubanduskeskused Kesk- ja Põhja- Euroopa kaubanduskeskustega. /

101

101

111

ISAMAA

102

111

AITAB KAASA SOODSA MAJANDUSKESKONNA LOOMISELE BALTI MERE ÜMBRUSES

ARENDAB EESTIT KUI TRANSIITKESKUST

EESTI RIIK OLGU KAITSTUD

Eesti peab integreerima Euroopa julgeoleku ja koostöö süsteemi. / "ISAMAA" peab praegu peamiseks Euroopa julgeolekut garanteerivaks organisatsiooniks Põhja-Atlandi Liitu (NATO-t). / Eesti peab aktiivselt taotlema NATO liikme staatust, kasutades selleks Põhja-Atlandi Koostööõukogu. / NATOga peab kohe alustama koostööd mitmesõjaliste turvalisusriiskide puhul, näiteks loodusõnnetused, põgenikevool jms. / Samuti peaks ulatuslikult kasutama NATO, samuti ka kõigi teiste riikide pakutavat koolitusabi nii ohvitseride kui ka tsiviilametnike väljaõppeks ja sõjaväe sobitamiseks ühiskonna struktuuri. /

104

104

104

104

104

101

102

104

102

104

102

103

ISAMAA

104

TAOTLEB NATO TÄISLIIKME STAATUST

103

EI LEGALISEERI OKUPATSIIONIVÄGESID
EESTIS

601

"ISAMAA" on seisukohal, et Eesti turvallisus ei ole seotud mitte ainult oma kaitsejõududega, vaid ka sisemise stabiilsuse, kaubavahetuse, rahvusvahelise positsiooniga. Sellist hoolimata on kaitsejõud Eestile vajalikud esmase agressiooni tõrjeks. Mere- ja õhukaitseüsteemide loomisel on võimalik kasutada olemasolevaid tsiviilennunduse raudsüsteeme.

104

104

Eesti majanduslik olukord ei tohi takistada kaitsejõudude loomist. Eelist tähelepanu tuleb pöörata Eesti idapiiri kaitsele.

305

Tuleb vältida nõukogulikkude mentaliteeti kaitsejõududes. Võimalikult palju kaitsejõududesse kaasata väiseestlastest ohvitserid.

104

Esmatähtis on kõrgema sõjakooli rajamine. Iga kodanik peab teadma oma kohta ja rolli riigikaitseüsteemis.

104

Kaitsejõudude tuumiku moodustavad professionaalsed kiirreageerimisüksused. Reservi koolitamisel on oluline osa partisaanisõja taktikal.

601

"ISAMAA" on seisukohal, et iga kodanikul on õigus ennast ja oma kodu kaitsta. Selleks õiguse tagamiseks tuleb toetada Kaitseväe tegevust. Kaitseväel on oluline osa kaitsejõudude reservina ja reservväelaste jätkuva väljaõppe teostajana.

104

ISAMAA

104

RAJAB KÕRGEMA SÕJAKOOLI

104

MUUDAB EESTI KAITSEJÕUD USALDUSVAARSEKS